

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HÀ VIỆT HỒNG

**CHUYỂN BIẾN VỀ KINH TẾ - XÃ HỘI
HUYỆN VĨ NHAI TỈNH THÁI NGUYÊN
(1986 - 2010)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Thái Nguyên - Năm 2013

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HÀ VIỆT HỒNG

**CHUYỂN BIẾN VỀ KINH TẾ - XÃ HỘI
HUYỆN VĨ NHAI TỈNH THÁI NGUYÊN
(1986 - 2010)**

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã Số: 60.22.03.13

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Hoàng Ngọc La

Thái Nguyên - Năm 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa có ai công bố trong một công trình khác.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2013

Tác giả luận văn

Hà Việt Hồng

LỜI CẢM ƠN

Lời đầu tiên, tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới tất cả các thầy cô giáo trong Khoa Lịch sử, đặc biệt là những thầy cô giáo ở chuyên ngành Lịch sử Việt Nam, những người đã giảng dạy và động viên tôi trong suốt hai năm học vừa qua giúp tôi hoàn thành nghiên cứu và hoàn thiện nghiên cứu đề tài.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS. Hoàng Ngọc La, người đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình nghiên cứu.

Tôi cũng xin trân trọng gửi lời cảm ơn đến các đồng nghiệp và các cơ quan, đơn vị liên quan đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi sưu tầm tài liệu và tham gia đóng góp ý kiến về chuyên môn trong quá trình nghiên cứu.

Luận văn này là kết quả bước đầu của quá trình nghiên cứu khoa học song do điều kiện năng lực và thời gian còn hạn chế, đề tài nghiên cứu không tránh khỏi những sơ suất, thiếu sót. Rất mong được sự đóng góp, bổ sung của các thầy cô và các bạn để công trình thêm hoàn thiện

Tác giả luận văn

Hà Việt Hồng

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa	
Lời cảm ơn	i
Lời cam đoan.....	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các ký hiệu, chữ viết tắt	v
Danh mục các bảng, các hình.....	vi
MỞ ĐẦU	1
Chương 1 TÌNH HÌNH KINH TẾ - XÃ HỘI HUYỆN VĨ NHAI	
TRƯỚC NĂM 1986.....	9
1.1. Khái quát về huyện Võ Nhai	9
1.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	9
1.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	14
1.2. Tình hình kinh tế - xã hội huyện Võ Nhai trước năm 1986	19
1.2.1. Tình hình kinh tế.....	20
1.2.2. Tình hình xã hội	25
Tiểu kết chương 1	29
Chương 2 CHUYỂN BIẾN VỀ KINH TẾ HUYỆN VĨ NHAI TRONG	
THỜI KÌ ĐỔI MỚI (1986 - 2010).....	30
2.1. Huyện Võ Nhai trong thời kì đổi mới đất nước	30
2.1.1. Bối cảnh lịch sử.....	30
2.1.2. Đường lối đổi mới của Đảng và sự vận dụng của Đảng bộ huyện Võ Nhai	33
2.2. Chuyển biến về kinh tế huyện Võ Nhai	35
2.2.1. Nông nghiệp, lâm nghiệp	35
2.2.2. Công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp	54
2.2.3. Thương mại - dịch vụ.....	59

2.2.4. Xây dựng cơ sở hạ tầng.....	63
Tiêu kết chương 2.....	71
Chương 3 CHUYỂN BIẾN VỀ XÃ HỘI HUYỆN VĨ NHAI TRONG	
THỜI KÌ ĐỔI MỚI (1986 - 2010).....	73
3.1 Giáo dục - đào tạo, văn hóa - thông tin - thể thao	74
3.1.1. Về giáo dục và đào tạo.....	74
3.1.2. Về văn hóa - thông tin - thể thao.....	80
3.2. Y tế - Môi trường.....	84
3.2.1. Về y tế	84
3.2.2. Về môi trường	87
3.3. Lao động - việc làm.....	88
3.4. Thu nhập - đời sống.....	91
3.5. Thực hiện các chính sách xã hội.....	95
3.6. Công tác an ninh - quốc phòng.....	97
Tiêu kết chương 3	100
KẾT LUẬN.....	102
TÀI LIỆU THAM KHẢO	106
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Viết tắt	Viết đầy đủ
PAM	Chính sách quản lý và sử dụng rừng trồng bằng nguồn vốn tài trợ của chương trình lương thực thế giới.
VAC	Phương thức chăn nuôi kết hợp với nhau và khép kín gọi là vườn + ao + chuồng
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội

DANH MỤC CÁC BẢNG, CÁC HÌNH

	Trang
Bảng 1.1: Tình hình phân bố đất đai huyện Võ Nhai	12
Bảng 1.2: Thống kê các dân tộc ở huyện Võ Nhai - Thái Nguyên.....	17
Bảng 2.1: Diện tích, năng suất, sản lượng lúa từ năm 2000 đến 2010	44
Bảng 2.2: Diện tích, sản lượng cây ngô lai	45
Bảng 2.3: Diện tích, sản lượng một số cây công nghiệp	46
Bảng 2.4: Diện tích, sản lượng cây ăn quả	47
Bảng 2.5: Số lượng gia súc, gia cầm.....	49
Bảng 2.6: Sản lượng thịt hơi xuất chuồng	50
Bảng 2.7: Sản phẩm Lâm nghiệp chủ yếu.....	53
Bảng 2.8: Giá trị sản xuất công nghiệp trên địa bàn huyện	57
Bảng 2.9: Hoạt động thương mại, khách sạn - nhà hàng và dịch vụ trên địa bàn huyện	63
Bảng 2.10: Đường ô tô, điện thoại đưa đến các xã và tình hình xây dựng trường tiểu học, trung học cơ sở ở xã, thị trấn 2006 - 2010	68
Bảng 3.1: Số trường, giáo viên và học sinh phổ thông trên địa bàn huyện Võ Nhai (từ năm 2005 đến năm 2010)	80
Bảng 3.2: Cơ sở y tế, giường bệnh và cán bộ y tế trên địa bàn	85
Hình 2.1: Biểu đồ chuyển dịch cơ cấu công nghiệp 2005 - 2010.....	58
Hình 2.2: Chuyển dịch cơ cấu kinh tế giai đoạn 2000 - 2010	70

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Kinh tế được coi là thước đo trình độ phát triển của mọi quốc gia trên thế giới. Chính vì thế mà tất cả các quốc gia dù đi theo thể chế xã hội nào thì cũng đều có những chiến lược để phát triển kinh tế của đất nước. Sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước (1954 - 1975), nước ta chuyển sang giai đoạn đất nước độc lập, thống nhất, đi lên chủ nghĩa xã hội. Trong 10 năm đầu (1976 - 1986) đi lên chủ nghĩa xã hội, thực hiện hai kế hoạch nhà nước 5 năm do Đại hội IV (12/1976) và Đại hội V (3/1982) của Đảng đề ra, bên cạnh những thành tựu và ưu điểm, chúng ta gặp không ít khó khăn, yếu kém, cả sai lầm, khuyết điểm. Khó khăn của ta ngày càng lớn, sai lầm chậm được sửa chữa, đưa đến khủng hoảng, trước hết về kinh tế - xã hội, đòi hỏi phải đổi mới. Đường lối đổi mới của Đảng đề ra lần đầu tiên tại Đại hội VI (12/1986), được điều chỉnh, bổ sung và phát triển tại Đại hội VII (6/1991), Đại hội VIII (6/1996), Đại hội IX (4/2001), Đại hội X (4/2006). Sau hơn 20 năm thực hiện đổi mới, đất nước ta đã thu được rất nhiều thành tựu to lớn: Thoát khỏi khủng hoảng kinh tế, bước vào thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá, thực hiện dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

Võ Nhai là một huyện vùng cao của tỉnh Thái Nguyên thuộc vùng đặc biệt khó khăn nằm ở phía đông bắc của tỉnh gồm 14 xã và 01 thị trấn với tổng số 170 xóm và 02 tổ dân phố. Huyện nằm dọc theo quốc lộ 1B từ Thái Nguyên đi Lạng Sơn. Võ Nhai có tọa độ địa lý $21^{\circ}36'$ đến $21^{\circ}56'$ vĩ độ Bắc và $105^{\circ}45'$ đến $106^{\circ}17'$ kinh độ Đông. Phía bắc huyện Võ Nhai giáp huyện Na Rì - Bắc Kạn, phía đông bắc giáp huyện Bắc Sơn - Lạng Sơn, phía nam giáp huyện Đồng Hỷ - Thái Nguyên và Yên Thế - Bắc Giang, phía tây giáp huyện Đồng Hỷ và Phú Lương - Thái Nguyên. Tổng diện tích tự nhiên của toàn huyện theo địa giới hành chính là 845,1 km². Thị trấn Đình Cả là huyện lỵ,

trung tâm kinh tế - xã hội của huyện cách thành phố Thái Nguyên khoảng 40km về phía đông bắc, cách thị trấn Đồng Đăng - Lạng Sơn khoảng 80km về phía tây. Với vị trí như vậy, ta có thể thấy Võ Nhai có một vị trí chiến lược quan trọng trong những thời kỳ có chiến tranh, là nơi dụng binh hiểm yếu “*tiến khả dĩ công, thoái khả dĩ thủ*”. Từ Võ Nhai, người ta có thể dễ dàng qua Thái Nguyên về Hà Nội, hoặc lên phía bắc qua Lạng Sơn để ra nước ngoài. Ngoài trục giao thông 1B, ở phía tây và tây nam huyện còn có con đường mòn chạy từ miền rừng núi Bắc Sơn qua Võ Nhai xuống vùng trung du và về xuôi.

Trải qua hơn 20 năm thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, Võ Nhai đã có nhiều chuyển biến quan trọng về kinh tế - xã hội. Điều đó đã khẳng định đường lối đúng đắn của Đảng, cũng như sự vận dụng sáng tạo, linh hoạt, phù hợp với hoàn cảnh địa phương của nhân dân Võ Nhai. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế và khó khăn. Vì vậy, việc nghiên cứu tìm hiểu sự chuyển biến về kinh tế - xã hội của huyện Võ Nhai trong giai đoạn (1986 - 2010) không chỉ có ý nghĩa về mặt khoa học mà cả về thực tiễn. Đồng thời, mong muốn góp ý kiến nhỏ bé vào việc gợi mở một số giải pháp và phương hướng phát triển của huyện trong tương lai. Nghiên cứu đề tài này còn để làm rõ hơn truyền thống lịch sử, văn hoá của nhân dân Võ Nhai trong quá khứ và hiện tại. Từ đó, giáo dục thế hệ trẻ của huyện thêm trân trọng, giữ gìn và phát huy truyền thống quý báu đó, một số nội dung của luận văn có thể sử dụng để làm tài liệu tham khảo trong giảng dạy lịch sử địa phương. Xuất phát từ những lí do trên, tôi đã chọn vấn đề “*Chuyển biến kinh tế - xã hội huyện Võ Nhai tỉnh Thái Nguyên (1986 - 2010)*” làm đề tài luận văn thạc sĩ.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Đã có rất nhiều công trình nghiên cứu của cá nhân, tập thể, các tổ chức viết về đề tài kinh tế - xã hội. Liên quan đến đề tài là các văn kiện, nghị quyết của Đảng, nhất là văn kiện đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VI, VII, VIII, IX, X. Trong văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX có nêu lên hai nội dung